

Kohti viihtyisiä ja elinvoimaisia kyliä?

*Päijät-Hämeen kyläohjelman
2004 – 2009 sosiaalinen tilinpäätös*

Kylätoiminta – yhteiskunnallisesti vaikuttavaa?

Päijät-Hämeen kyläohjelma 2004–2009 laadittiin yhteiseksi tahdonilmaisuksi kylien, kylätoiminnan ja maaseudun kehittämisen tulevaisuudesta. Tämän maakunnallisen kehittämissästrategian tavoitteeksi asetettiin viihtyisät ja elinvoimaiset kylät.

Jotta ohjelman tuloksia voitaisiin arvioida ja tehdä toimintaa näkyväksi, päädyttiin käyttämään sosiaalisen tilinpidon menetelmää. SoT on tulosten mittaamisen väline silloin, kun tavoitteet eivät ole taloudellisia. SoT mittaa ohjelman yhteiskunnallisia vaikutuksia, kirjaa tulokset järjestelmällisesti ja esittää ne sidosryhmille tilinpäätöksen muodossa. Nyt tehty työ on ainutlaatuista Suomessa. Kyläohjelman toteutumisen pitkäaikainen seuranta sosiaalisen tilinpidon menetelmin kiinnostaa toimijoita valtakunnallisestikin.

Tilinpäätöksen tuloksista suurin osa perustuu kyläkyselyiden vastauksiin. Maakunnassamme 70 kylällä toimii rekisteröity kehittäjätaho, joista 56 % vastasi kyläkyselyyn. Kiitokset kyläläisille sekä kunnille ja alueviranomaisille, jotka antoivat täydentäviä tietoja!

Tuloksista nousevat esiin erityisesti seuraavat:

- Kylillä tehdään paljon vapaaehtoistyötä: yhteisiä tapahtumia järjestetään, tiedotus kylällä käyttää hyväksi median monet mahdollisuudet ja yhteishenki vahvistuu.

- Talkooperinne elää vahvana: luonnonympäristöä kunnostetaan ja kylätaloja korjataan.
- Viranomaisyhteistyö tuntuu toimivan: liikenneturvallisuutta parantavia ratkaisuja löydetään yhdessä ja vesihuoltohankkeet edistävät kyliin rakentamista. Suhde kuntiin on hyvä.
- Kylät ovat valmiit ottamaan vastuuta yhä monialaisemmista asioista. Elinvoiman lähteitä ovat vuorovaikutus, merkityksellinen työ yhteisön hyväksi ja mahdollisuus vaikuttaa.

Haasteena maakunnan kylätoiminnalle tulee olemaan maaseudun yhteisen äänen löytäminen, voimien kokoaminen entistä laajavaikutteisemman kehittämistoiminnan toteuttamiseksi. Tarvitaan erilaisten näkökulmien luovaa jännitettä maaseudun mahdollisuuksien hyödyntämiseksi.

Kyläohjelman tilinpäätös *”Kohti viihtyisiä ja elinvoimaisia kyliä?”* julkistetaan seminaarissa 4.11.2010 Lahdessa. Tilintarkastuksen esittelee Håkan Björk, joka on toiminut asiantuntijana koko ohjelmakauden ajan. Seminaari kutsuu myös maakuntamme vaikuttajat ja toimijat paneelikeskusteluun, jossa pohditaan kylien tulevaisuudennäkymiä arjen sujuvuuden näkökulmasta. Tästä on hyvä jatkaa yhteistyötä!

Liisa Helanto
Kylä välittää -hanke
kyläasiamies, Päijät-Hämeen kylät ry

Kohti viihtyisiä ja elinvoimaisia kyliä?
Päijät-Hämeen kyläohjelman 2004–2009
sosiaalinen tilinpäätös

Hämeen ELY-keskus rahoittaa julkaisua.
Tietosisällöstä vastaa Koulutuskeskus Salpaus/
Kylä välittää -hanke.
Vastaava toimittaja: Liisa Helanto, kyläasiamies
Valokuvat: Kimmo Haimi, Erja Hakkarainen,
Liisa Helanto, Kirsti Junnonen, Jaakko Kerppilä,
Pertti Oksanen

Taitto: Päijät-Hämeen koulutuskeskerni,
Viestintä- ja markkinointipalvelut.
Kansi: ”Peräkulman perijätär” -näytelmä,
Padasjoen kesäteatteri
Takakansi: Tönnön siltajuhlat Orimattilassa
painopaikka: M&P Paino Oy
painos: 700 kpl

Oppivassa kahvilassa saa ideoida ja kirjoittaa pöytäliinaan

1. Kehitetään hyviä toimintatapoja ja uutta yhteistyötä

1.1 Kylä toimii paikalliskehittäjänä

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päättös 2006	Tilinpäätös 2004 – 2009
60 kylällä toimii rekisteröity kyläyhdistys tai muu vastaava kehittäjätaho	58	60	70 kylällä toimii kehittäjätaho
60 kylällä on kyläsuunnitelma	46	49	54 kylällä on kyläsuunnitelma
Kyläsuunnitelma on ajan tasalla. Puolet (50 %) kyläkyselyyn vastanneista kylistä vastaavat: <i>On, ajan tasalla</i>	37 %	35 %	23 %, 9 kyläsuunnitelmaa on ajan tasalla
Kyläkyselyn kysymykseen ”Kyläsuunnitelmamme on toteutunut hyvin” on kyselyyn vastanneiden kylien keskiarvo 4,0 (asteikolla 1 – 6) Arviointiasteikko: (a) 1 = vahvasti eri mieltä 2 = eri mieltä 3 = melko eri mieltä 4 = melko samaa mieltä 5 = samaa mieltä 6 = vahvasti samaa mieltä	4,1	4,0	4,0
”Seuraatteko kerran vuodessa kyläsuunnitelman toteutumista?”. 80 % kyläkyselyyn vastanneista kylistä vastaa: Kyllä	65 %	46 %	36 % kylistä seuraa kerran vuodessa kyläsuunnitelman toteutumista

1.2 Kunnat toimivat paikalliskehittäjien vahvoina kumppaneina

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päätos 2006	Tilinpäätös 2004 – 2009
Kyläkyselyn kysymykseen <i>"Kunnan ja kylän yhteistyö toimii erinomaisesti"</i> , on kyselyyn vastanneiden kylien keskiarvo 4,0 (asteikolla 1 – 6)	3,4	3,5	3,5
75 % kyselyyn vastanneista kylistä on väittämän <i>"Kunnan ja sen kylien yhteistyö toimii erinomaisesti"</i> , kanssa: <i>melko samaa mieltä, samaa mieltä tai vahvasti samaa mieltä</i>	45 %	44 %	57 %
Kuntakyselyn kysymykseen <i>"Kunnan ja sen kylien yhteistyö toimii erinomaisesti"</i> , on kyselyyn vastanneiden kuntien keskiarvo 4,0 (asteikolla 1 – 6)	3,6	3,8	4,2
80 % vastanneista kunnista löytyy 4 käytännön esimerkkiä, kuinka kyläsuunnitelman asioita on viety kunnan suunnitelmiin		50 %	64 % (8 kunnasta) löytyy 4 käytännön esimerkkiä, kuinka kyläsuunnitelman asioita on viety kunnan suunnitelmiin
Jokaisesta kunnasta (12 kpl) löytyy 1 käytännön esimerkki, kuinka kyläsuunnitelman asioita on viety kunnan suunnitelmiin			11 kunnasta löytyy yksi käytännön esimerkki

Sosiaalisen tilinpidon työryhmä Håkan Björkin ohjauksessa

Lahden ammattikorkeakoulun miljöosuunnittelulinjan aikuisopiskelijat Vierumäellä

Sysmän Kirjakyläpäivät

Merkittäviä esimerkkejä asukaslähtöisistä hankkeista, jotka toteutetaan yhteistyössä kunnan/kaupungin kanssa.

Asikkala	Urajärven, Kalkkisten ja Vesivehmaan vesihuoltohankkeet Kalkkisten uusi tonttialue Urajärven osayleiskaavatyö. Käynnistynyt kylälaisten aloitteesta tavoitteena mm. saada uusia rakennuspaikkoja kylään. Äinää-Vähimaan vesi- ja viemäri- ja runkolinjat Iso-Äiniön ja Kurhulan kylien kautta. Monipalvelupäivä Kurhulan koululla; ikääntyneiden virkistystoimintaa, terveyspalveluita, liikuntaa sekä ruokailua lasten kanssa
Heinola	Kyläliikenne – ikääntyneiden palvelupäivä Lusin koululla. Tavoitteena saada monipalvelupiste koululle; ikääntyneiden virkistystoimintaa, terveyspalveluita, liikuntaa sekä ruokailu ja yhteiset oppitunnit lasten kanssa. Vierumäen kevyenliikenteen väylä Lusi-Kuortti vesihuoltolinjat Heinolan kirkonkylän liikenneturvallisuuden kehittäminen; kevyenliikenteen väylä, suojatietkoroke
Hollola	Lähineuvostotoiminta, tavoitteena parempi keskusteluyhteys kuntalaisten ja virkamiesten välillä (5 kyläaluetta / Hollola) Kylien liikuntapaikkojen huoltosopimukset (Laitala, Herrala) Osayleiskaavatyö. Käynnistynyt kylälaisten aloitteesta tavoitteena mm. saada uusia rakennuspaikkoja kylään (Miekkio)
Sysmä	Pohjois-Sysmän sekä Etelä-Sysmän - Nuoramoisten vesihuolto/osuuskunnat Ravioskorven koulu kyläyhdistykselle Seurantalojen kunnostuksen osa-rahoitus (Valittula, Nikkaroinen)
Nastola	Ruuhijärven ja Kumiantien vesihuoltosuunnitelmat Villälän ja Uudenkylän junaseisakkeet
Orimattila	Hennan alueen osayleiskaavatyö. Käynnistynyt hyvässä vuorovaikutuksessa kylälaisten kanssa. Kyläkoulujen leikkipaikkojen ja liikunta-alueiden kunnostus yhteistyössä kaupungin kanssa (Karkkula, Malusjoki, Myllylä ja Virenoja)
Hartola	Vesihuolto-osuuskunnat. Tavoitteena laaja kylien yhteistyö toimivien ratkaisujen löytämiseksi kotitalouksille, yrityksille ja maataloille etenkin puhtaan veden saamiseksi (4 osuuskuntaa).
Padasjoki	Vesihuollon runkolinjat kylien kautta (Maakeski ja Nyystölä).
Kärkölä	Järvelän uusi päiväkotikoti.

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päättös 2006	Tilinpäätös 2004 – 2009
Kunnan kumppanuudesta paikallis- kehittäjiä kanssa löytyy 4 hyvää käytännön esimerkkiä		1	5 hyvää käytännön esimerkkiä

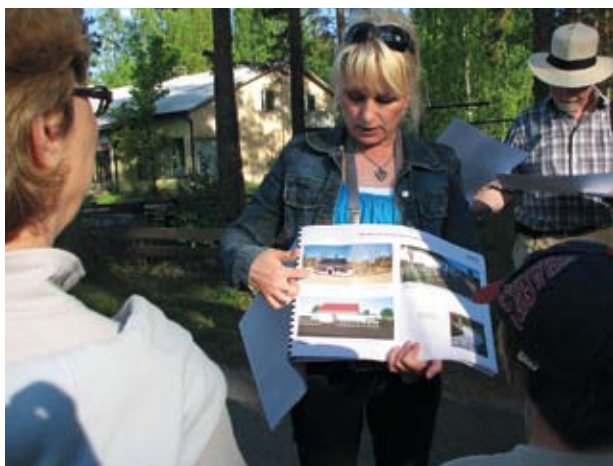
Kyläasumisen edistäminen Kylä Kelpaa messuilla v. 2004 Asikkalassa. Kunnan ja kylien yhteistyönä toteutettiin maaseutuasumisen näyteikkuna kolmessa kylässä. Kunta hankki tonttimaata ja rakensi vesihuollon sekä markkinoi rakennuspaikkoja. Toiminta on jatkunut ja laajentunut tuoden uusia asukkaita kylille.

Yksi Sysmä -sopimus, jonka on allekirjoittanut jo 56 yhteisöä. Myös Sysmän kylät ovat liittyneet mukaan. Kansalaisliikkeen päämääränä on koota kaikki sysmälaiset, niin yhteisöt kuin vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat, rakentamaan Sysmästä menestyvä tulevaisuuden pitäjä. Tavoitteeseen pääsemiseksi strategiana on lisätä yhteistyötä sekä yhteisöllisyyttä.

Tapahtumien toteuttaminen lukuisien eri järjestöjen ja kunnan yhteistyönä. Etenkin kulttuuritapahtumista on tullut osa kuntamarkkinointia. Valtakunnallisesti tunnettuja ovat mm. Sysmän Suvisoitto ja Hartolan markkinat.

Kyläjohtokuntatoiminta osana kaupungin organisaatiota Orimattilassa. Säännöllinen kokoontuminen luo hyvän keskusteluyhteyden kylien ja kaupungin eri toimialojen kesken. Suora mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmiin niiden valmisteluvaiheessa.

Kuntien väliaikaisrahoitus Leader-hankkeille on etenkin kehittämishankkeissa tärkeä ja lisää kylien halukkuutta lähteä toteuttamaan suunnitelmia.

Kyläkävelyllä Vierumäellä

Lasten Suvisoiton esiintyjiä Sysmän torilla

1.3 Päijät-Hämeen viranomaiset ja muut toimijat kehittävät maaseutua yhteistyössä

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päättös 2006	Tilinpäätös 2004 – 2009
Löytyy 8 esimerkkiä, jossa muu kumppani kuin kunta toteuttaa kylien kehittämistä		11	12 esimerkkiä kylien kehittäjätahoista

ProAgria Häme

Haja-asutusalueiden vesihuoltoneuvonta -hankkeet v. 2005 – 2008. Hankkeissa tiedotettiin jätevesiasetuksesta, vesihuollon vaihtoehtoista ja tehtiin mallisuunnitelmia erityyppisiin kohteisiin.

ProAgria Häme / Maa- ja kotitalousnaiset

Kyläkävely maisemanhoidon neuvonjohtajien johdolla; kylämaiseman hoitosuunnitelmat osaksi kyläsuunnittelua.
Hoivayrittäjävalmennus, koulutushanke aloittavalle ja kehittäville yrittäjälle

Lahden tiede- ja yrityspuisto Oy

Kyllikki - kyläkouluista monipalvelukeskuksia -hanke v. 2006 – 2007.

Hankkeessa luotiin malli ikäihmisten virkistystoiminnan järjestämiseksi kyläkouluilla sekä kokeiltiin mobiilipalvelua kylän tiedottamisessa. Yhteistyöhanke Päijät-Hämeen kylät ry:n kanssa.

Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry

Liikunnalla Työhön Päijät-Hämeessä -työllisyysprojekti (LIITU) v. 2005 – 2011. Hanke tarjoaa työnantajapalveluita myös kylien yhdistyksille, niiden työllistäessä henkilöitä palkkatuella.

Lahden ammattikorkeakoulu (LAMK)

Päijät-Hämeen maisemaselvitys, joka sisältää kylätarkastelun maakuntakaavan mukaisista kylistä. Opiskelijayhteistyötä kylien miljöösunnitteluun liittyen.

KOTI - Vetovoimaa Päijät-Hämeen maaseutukuntiin -hanke, tuo esiin myös kylien erityispiirteitä ja palveluita

Päijät-Hämeen liitto

Maakuntakaava, joka mahdollistaa kylien kasvun.

Päijät-Hämeen turvallisuussuunnitelma, mukana kylien turvallisuuden osalta Päijät-Hämeen kylät ry.

Lahden Alueen Kehittämisyhtiö Oy / LAKES

Event management -hanke v. 2006 – 2007 oli tapahtumatuottajien koulutusohjelma, johon myös kylien toimijat voivat osallistua.

Hämeen taidetoimikunta

Taidetoimikunta nimesi *kummikyläkseen* v. 2006 Kalkkisten kylän, jossa tehtiin vuoden aikana teatteria, tanssia, kuvataidetta ja nukketatteria ohjaajien avustuksella. Ravioskorpi oli kummikylänä v. 2008, jolloin järjestettiin mm. valokuvanäytely ja Raivaaja-kuvaelma, peltojen raivaamisesta ja asutuksen rakentamisesta korpeen sodan jälkeen.

Lahden Radio

Viikon kylä -ohjelmasarja pyöri v. 2005, jolloin käytiin tekemässä ohjelmaa ainakin 15 kylässä.

Itä-Häme -lehti

Kylätoimittaja sekä viikoittain *kyläsivut* v. 2006.

Koulutuskeskus Salpaus

Päijät-Hämeen kyläohjelman koordinaatiohankkeet v. 2005 – 2007 ja *Kylä välittää* vauhtiin vuodesta 2008, molemmat yhteistyössä Päijät-Hämeen kylät ry:n kanssa. Hankkeet mahdollistavat kyläasiamiehen toiminnan, ohjelmaperusteisen kehittämisen sekä kylien ohjaamisen kyläsuunnittelussa.

Eloisa maaseutu -hanke v. 2006–2007, jossa 5 kylälle avautui mahdollisuus kansainväliseen yhteistyöhön teemoina mm. kylien kehittäminen ja kylätalojen toiminnan monipuolistaaminen.

Noste -hanke v. 2006, mm. tietokoneajokorttikoulutusta kylillä. *Päijät-Hämeen kylien Kesälehti* tehdään vuosittain yhteistyössä Koulutuskeskus Salpauksen graafisen viestinnän opiskelijoiden kanssa.

Hämeen ELY-keskus, Etpähä ry, Päijänne-Leader ry
Kyläohjelman tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet sisältyvät

Hämeen maaseutuohjelmaan ja toimintaryhmien kehittämisohjelmiin. Leader-ryhmät rahoittavat toimijoiden pienet hankkeet ja ELY-keskus maakunnallisen ja alueiden välisen kehittämistoiminnan.

Raitti -maaseudun hankerahoituksen tiedotuslehti v. 2001–2006, toimintaryhmien yhteinen julkaisu, jossa kylät monipuolisesti esillä. Päijänne-Leader tiedotuslehti siitä eteenpäin.

Päijät-Hämeen hyvinvointipalvelujen kehitys ry
PalveluSantra, neuvontaa kotona asumista tukevista palveluista myös kylissä.

Eloisa maaseutu – hanke, itävaltalaiset vieraat Lahden Kylämarkkinoilla

Kyllikki – ikääntyneiden palvelupäivä Lusin koululla

1.4 Kylien omaleimaisuus sekä myönteinen kylä- ja maaseutukuva vahvistuvat

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päättös 2006	Tilinpäätös 2004 – 2009
Löytyy 10 esimerkkiä, että kylät ovat tehneet jotain, mikä on vahvistanut tai tuonut esiin kylän erityispiirteitä		10	13 esimerkkiä kylien omaleimaisuuden vahvistamisesta

Esimerkki kylien erityispiirteiden esiintuomisesta

	kpl	Kylä
Kylähistoriakirjoja/ -kirjallisuutta	9	Koitti, Vuorenkylä, Kaivanto, Pääsinniemi, Kasiniemi, Nuoramoinen, Soiniemi, Kalkkinen, Luhtaanmaa-Seesta
Vuoden kylä	6	Urajärvi, Heinolan kirkonkylä, Villikkala, Vuorenkylä, Liipola, Lusi
Iltamat, teemajuhlat	6	Maakeski, Immilä, Sepän Tähti, Tönnö, Auttoinen-Neroskulma, Immilä
Toripäivät, markkinat, joulumyyjäiset	6	Kurhila-Hillilä, Kalkkinen, Arrakoski, Lusi, Nostava, Auttoinen-Neroskulma
Kylälehti	3	Kasiniemi, Urajärvi, Virenoja
Perinne- ja luonnonmaiseman esiintuominen	3	Torittu, Soiniemi, Nyystölä
Kyläasumisen esittely (Kylä Kelpaa 2004)	3	Kurhila-Hillilä, Urajärvi, Kalkkinen
Paikannimistön kerääminen	2	Länsi-Hollola, Immilä
Muut: DVD-elokuva, näytelmä, kulttuuriviikko, -yhteistyö, muistomerkki, rautatieasema	5	Villähde, Ravioskorpi, Putula, Urajärvi, Uusikylä

Vastanneista kylistä 70 % tekee kerran vuodessa ilmestyvää, joka talouteen jaettavaa kylälehteä tai tiedotetta	57 %	52 %	72 % kylistä tekee joka talouteen jaettavaa kylälehteä tai tiedotetta
45 kylällä on kotisivut	35	44	51 kylällä on kotisivut
90 % kotisivuista on ajan tasalla			84 % kotisivuista on päivitetty vuoden 2010 aikana

Urajärven kesäpäivä

Padasjoen kesäteatterin yleisöä

1.5 Kaupunkilaisten ja maaseudun vuorovaikutus syvenee

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päättös 2006	Tilinpäätös 2004 – 2009
Löytyy 4 esimerkkiä vuorovaikutuksesta kaupunkilaisten kanssa		2	5 esimerkkiä vuorovaikutuksesta kaupunkilaisten kanssa

Päijät-Hämeen Kylämarkkinat, järjestetään Lahden satamassa vuosittain toukokuussa. Kylien tuotteet ja palvelut esittäytyvät kaupunkilaisille. Mukana myös kaupunginosayhdistyksiä suunnittelussa ja toteutuksessa yhdessä Päijät-Hämeen kylät ry:n kanssa.

Päijät-Hämeen Kesä kylissä -lehti, painos 15 000 kpl, irtojalkelu tapahtumissa, jakelupisteissä ympäri kaupunkia. Sisältää mm. kylien tapahtumakalenterin ja kiinnostavia juttuja kesän kynnyksellä.

Heila lähiruokatori, Heinolan kirkonkylän Vuohkallion alu-

Taito-Häme ry:n Palmikko-hanke Lahden Kylämarkkinoilla

eella 4-tien varressa. Myymälä ja kahvio tarjoavat paikallisia elintarvikkeita ja käsitöitä etenkin pääkaupunkiseudun mökkiläisille myös viikonloppuisin. Myymälä on ainoa laatuaan Suomessa.

Talastori, Heinolan torin tuntumassa keskellä kaupunkia on pienimuotoinen maatilatori, jolla on jo useamman vuoden kokemus kaupunkilaisten palvelusta.

Kylätoimikuntaan vapaa-ajan asukkaiden edustus (Äinää-Vähimaa); Asikkalan vapaa-ajan neuvottelukunnan yhteistyö kyläyhdistysten kanssa; tiedottaminen ja yhteiset tapahtumat.

Lähiruokatori Heila Heinolassa

2. Kylässä on turvallista asua, tehdä työtä ja elää, kylässä viihdytään

2.1 Kylien liikenneturvallisuus paranee

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päättös 2006	Tilinpäätös 2004 – 2009
3 kylää vuodessa saa pyörätien tai muun oleellisen liikenneturvallisuutta parantavan ratkaisun	2	5 kylää/vuosi 16 kylää	5,5 kylää/vuosi 33 kylää on saanut liikenneturvallisuutta parantavan ratkaisun
Alemman tiestön hoidon taso säilyy niin, että alemmien kunnossapitoluokkien (II ja III) kilometrimäärä ei kasva	1729,3 km	1784 km	1784 km
Alemman tiestön hoidon taso säilyy niin, että tienkäyttäjättyytyväisyys ei laske keskiarvosta 2,78 (ELY:n arviointiasteikolla 1 – 5)	2,78	3,18	3,01 keskiarvo tienkäyttäjättyytyväisyydestä

Kylien liikenneturvallisuutta parantavat ratkaisut

vuosi	kylien lkm	kylä / liikenneturvallisuutta parantava ratkaisu
2004	2	Kuivanto / kevyenliikenteen väylä Hollola kk/ taajamaportit
2005	9	Ruskela, Kukkonkoivu, Virenoja-Pennala / kevyenliikenteen väylä Vierumäki, Järvelä, Auttoinen, Pennala, Pasina, Sysmä kk / taajamaportit, hidasteet Nastola kk / suojatiesaareke
2006	5	Pulkkila, Kukkila, Sysmä kk / kevyenliikenteen väylä, Herrala, Kärkölä kk/ taajamaportit, hidasteet
2007	3	Pennala / kevyenliikenteen väylä+ alikulku Villikkala, Kuivanto / taajamaportit, hidasteet, korotetut liittymät
2008	5	Artjärvi kk, Asikkala kk, Pulkkila, Vierumäki, Paimela, / kevyenliikenteen väylä
2009	9	Vierumäki, Hämeenkoski kk, Padasjoki kk / kevyenliikenteen väylä Heinola kk, Nastola kk, Tönnö / suojatiesaarekkeet+ kulkuyhteys pysäkeille Koskenmylly, Paimela, Hämeenkoski kk / taajamaportit Ruuhijärvi / tievalaistuksen jatkaminen
Yhteensä	33	

2.2 Kylien vesihuoltoon etsitään yhteisratkaisuja

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päättös 2006	Tilinpäätös 2004–2009
5 kylää saa vesi- ja/tai jätevesi- johdon		7	19 kylää on saanut vesi- ja/tai jätevesi- johdon

2.3 Maaseutu tasa-arvoisena tietoyhteiskunnassa

Löytyy 1 hyvä käytäntö, kuinka sähköisillä palveluilla on parannettu maaseudun elinoloja		2	3 hyvää käytäntöä sähköisistä palveluista
--	--	---	---

Laajakaista (ADSL-yhteys) kattaa koko Päijät-Hämeen ja sitä täydentää DNA:n langaton 3G-verkko. Langaton yhteys mahdollistaa vapaa-ajan asukkailla esim. mökin vartiointipalvelun, saunanlämmityksen tai vaikka linnunpesän tapahtumien tarkkailun. Valokuitu on vastanneista kylistä kuudella (Kalkkinen, Kurhila-Hillilä, Järvelä, Tennilä-Voistio, Suopelto ja Veljeskylä)

Kylätekstiviestejä käytetään mm. Urajärvellä yhdistysten tiedottamisessa.

Sosiaalinen media (esim. Facebook) on käytössä yhteydenpitoon 13 kylällä (vastanneista 35%). Sosiaalinen media tavoittaa myös kylästä poismuuttaneet, opiskelijat ja vapaa-ajanasukkaat.

Rantojen kunnostusta ja niittoa

Toivolon nuorisoseurantaloon remontti Länsi-Hollolassa

2.4 Vesistöjä, maisemia ja ympäristöjä hoidetaan ja kunnostetaan

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päättös 2006	Tilinpäätös 2004 – 2009
Puolessa (50 %) vastanneista kylistä on toteutettu jotain seuraavista ympäristöhoitotoimenpiteistä: vesistön tai kylän rannan kunnostus, ympäristöhoitotoimenpiteet, yhteistilojen kunnostus	92 %	79 %	79 %, 31 kylää on toteuttanut ympäristöhoitotoimenpiteitä
Puolessa (50 %) vastanneista kylistä on toteutettu vesistön tai kylän rannan kunnostusta	51 %	59 %	59 %, 20 kylää on toteuttanut vesistön tai kylän rannan kunnostusta
Puolessa (50 %) vastanneista kylistä on toteutettu ympäristöhoitotoimenpiteitä	40 %	39 %	52 %, 17 kylää on toteuttanut muita ympäristöhoitotoimenpiteitä
Puolessa (50 %) vastanneista kylistä on toteutettu yhteistilojen kunnostusta	60 %	49 %	53 %, 17 kylää on toteuttanut yhteistilojen kunnostusta
Löytyy 10 esimerkkiä, joissa ympäristöhoidollisista toimista on saatu korvausta esim. kunnalta tai muulta taholta		4	8 esimerkkiä, joissa on saatu korvausta kunnalta tai muulta taholta

ympäristöhoidollinen toimenpide

uimarannan kunnostus,
rantojen niitto

tienvierustojen siivous

puiston kunnostus

kävelysillan korjaus

kosteikon kunnossapito

kylä

Urajärvi, Uusikylä, Suopelto

Vierumäki, Urajärvi

Järvelä

Länsi-Hollola

Kurhila-Hillilä

korvauksen maksaja

kunta

Tielaitos

kunta

vakuutusyhtiö

Päijät-Hämeen Vesijärvi Säätiö

Rannankunnostustalkoot

Päijänteen kansallispuisto

Melontaa Tainionvirralla Hartolassa

2.5 Kylien liikuntapaikat ja -reitit palvelevat kyläläisiä ja matkailijoita

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päättös 2006	Tilinpäätös 2004 – 2009
Puolessa (50 %) vastanneista kylistä on toteutettu ulkoilu- ja liikuntamahdollisuuksia parantavia asioita	%	54 %	47 %, 18 kylässä on toteutettu ulkoilu- ja liikuntamahdollisuuksia parantavia asioita
Kolmasosassa (33 %) vastanneista kylistä liikuntapaikkojen ja -reittien hoidosta on sovittu ostopalvelusopimuksella tai toiminta-avustuksella	%	17 %	17 %, 8 kylässä on liikuntapaikkojen ja -reittien hoidosta sovittu ostopalvelusopimuksella tai toiminta-avustuksella

2.6 Kylässä on vahva yhteishenki ja yhteisvastuu

90 % vastanneissa kylissä järjestetään 4-5 kaikille avointa tapahtumaa, juhlaa tai talkoota vuosittain	87 %	73 %	72 %, 26 kylässä on järjestetty kylätapahtumia
70 % vastanneissa kylissä 10–19 henkilöä on ollut aktiivisesti mukana tapahtumien järjestelyissä tai kylän kehittämisessä	53 %	50 %	54 %, 21 kylässä kyläaktiiveja on 10–19 henkilöä

3. Kylien palvelut säilyvät ja monipuolistuvat

3.1 Yhteistilojen käyttö lisääntyy ja monipuolistuu

90 % vastanneista kylissä on yhteistila	86 %	88 %	87 %, 33 kylässä on yhteistila
Kyläkyselyn kysymykseen ”Yhteistilan käyttö on riittävän monipuolista”, on kyselyyn vastanneiden kylien keskiarvo 4,0 (asteikolla 1–6)	4,0	4,0	4,2
75 % vastanneista kylistä antaa kysymykseen ”Yhteistilojen käyttö on riittävän monipuolista” vastauksen: melko samaa mieltä, samaa mieltä tai vahvasti samaa mieltä	75 %	61 %	74 %

3.2 Kyläasumista tukevia palveluja saadaan helposti ja läheltä

Nykyiset lähipalvelut pysyvät ennallaan. Päijät-Hämeessä on 49 kyläkoulua	49	38	Toiminnassa on nyt 34 kyläkoulua
Nykyiset lähipalvelut pysyvät ennallaan. Päijät-Hämeessä on 19 kyläkauppaa	19	16	Toiminnassa on nyt 15 kyläkauppaa
Monitaito-osuuskuntia ja vastaavia työnantajapalveluja tarjoavia tahoja on kattavasti (12 kuntaa) Päijät-Hämeessä	3	4	3 monitaito-osuuskuntaa ja vastaavaa työnantajapalveluja tarjoavaa tahoa

Osk. Koti ja kuusi, ulkoalueiden kunnossapitopalvelut, hakuut, istutukset, kotitalkkaripalvelut; siivous ja pihatyöt, ruokalatoiminta

Osk. Heinolan Sateenkaari, kotipalvelu, pienremontit ja toimitustyöt

Osk. Hämeenkosken Ratas, palveluja kotitalouksille ja yrityksille; siivous, tekstiilihuolto, entisöinti, remontointi, mökkipalvelu

50 % vastanneista kylistä antaa vastauksen: <i>Hyvin tai jonkin verran kysymykseen: "Onko kylällänne saatavilla asumista tukevia palveluja kuten siivousta, asiointiapua, tilapäistä lastenhoitoa, halonhakuuta, pihatöitä, lumenaurausta, pieniä remonttitoita"</i>	10 %	31 %	95 %, 36 kylässä on saatavana asumista tukevia palveluja hyvin tai jonkin verran
50 % kylistä antaa vastauksen: <i>Hyvin kysymykseen: "Onko palveluiden saatavuudesta tietoa tarjolla"</i>		24 %	26 %, 10 kylässä palveluiden saatavuudesta on hyvin tietoa
Puolessa (50 %) vastanneista kylistä on tarjolla kylätalkkaripalvelua			49 %, 19 kylässä on tarjolla kylätalkkaripalvelua
Puolessa (50 %) vastanneista kylistä on tarjolla kotiapupalvelua			29 %, 11 kylässä on tarjolla kotiapupalvelua
Alueen kunnissa (12 kpl) toimii 15 tieisännöitsijää		11	8 tieisännöitsijää

Kalkkisten kyläkauppa

Urajärven koulu

3.3 (Kylä)yhdistyksen rooli vahvistuu uudenlaisena toimijana ja sopijana

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päättös 2006	Tilinpäätös 2004 – 2009
Vastanneiden kylien yhdistysten palkattujen työntekijöiden määrä kaksinkertaistuu henkilömäärästä 5	5	19	Kylien yhdistyksillä on ollut 43 työntekijää kaudella 2004 – 2009
Vastanneista kylistä työnantajana toimineiden kylien lukumäärä kol- minkertaistuu lukumäärästä 3	3	6	10 kylää on toiminut työnantajana kaudella 2004 – 2009

4. Uusia asukkaita tulee kylälle

4.1 Kylissä on myynnissä yksityisten ja kunnan tontteja

Puolella (50 %) vastanneista kylistä on myynnissä 5 – 9 yksityisen omis- tamaa tonttia		29 %	41 %, 14 kylällä on myynnissä 5 – 9 yksityi- sen omistamaa tonttia
Puolella (50 %) vastanneista kylistä on myynnissä 1 – 4 kunnan omis- tamaa tonttia	%	%	43 %, 16 kylällä on myynnissä 1 – 4 kun- nan omistamaa tonttia
Vuosittain laaditaan 2 kylään maankäytön suunnitelma tai raken- nuspaikkasuunnitelma kyläläisten kanssa		2	5 kylään on laadittu maankäytön suun- nitelma tai rakennuspaikkasuunnitelma kyläläisten kanssa

4.2 Kylillä on uusia ja vanhoja taloja myynnissä

Löytyy 2 esimerkkiä uudesta toimintatavasta talojen saamiseksi myyntiin		2	2 esimerkkiä uudesta toimintatavasta talojen saamiseksi myyntiin
---	--	---	---

Onni asuu maalla -palvelu toimi pohjoisessa Päijät-Hämeessä v. 2004 – 2006. Maallemuuttajan nettisivusto sisälsi hyödyllistä tietoa sekä talo- ja tonttirekisterin toteutettuna etuovi.com kanssa.

Konsta etsii kortteeria. Kohderyhmäajattelu asuinalueen suunnittelussa yhteistyössä Kärkölan kunnan, Lahden ammatti-
korkeakoulun opiskelijoiden ja talotehtaan kanssa.

4.3 Maalle muuttoa helpottava maakunnallinen palvelu toimii

Löytyy 1 maallemuuttoa helpottava maakunnallinen palvelu		1	2 maallemuuttoa helpottavaa maakunnal- lista palvelua
---	--	---	--

Onni asuu maalla -palvelu toimi pohjoisessa Päijät-Hämeessä v. 2004 – 2006. Maallemuuttajan nettisivusto sisälsi hyödyllistä tietoa sekä talo- ja tonttirekisterin toteutettuna etuovi.com kanssa.

Lahden seudun asumisen internet -sivusto sisältää myös kylien tonttipankkitietoja.

4.4 Vapaa-ajan asuminen lähenee ympärivuotista asumista

Tavoitemittari 2009 = indikaattori	Lähtötilanne 2004	Välitilin- päättös 2006	Tilinpäättös 2004 – 2009
Käyttötarkoituksenmuutoslupien määrä kaksinkertaistuu (vapaa-ajan asunto -> vakituinen asuinkäyttö)		36 kpl / kaudella 2004 – 2006	82 kpl / kaudella 2004 – 2009 käyttötarkoituksen muutoslupaa (vapaa- ajan asunto -> vakituinen asuinkäyttö)

Kaisan Tupaleipomo Wanhassa Vääksyssä

